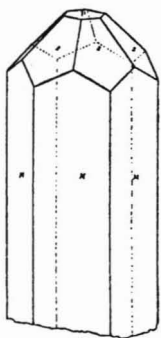

Mineralnytt fra München 1991

Av Knut Eldjarn

I møte med mineralhandlere og samlere fra hele verden er det stadig tilbakevendende spørsmål: "Er det noe nytt å se i år?". Det kan være helt nye forekomster av vakre og sjeldne mineraler – eller det kan være nye store funn fra velkjente lokaliteter. Det eksisterer en hel "sub-kultur" av eventyrere og mineralhandlere som oppsøker de fjerreste steder på kloden i håp om å gjøre det store funnet med stuffer som kan omsettes for tusener av kroner på den neste internasjonale steinmesse. Mange sparer sine beste funn til viktige messer som Tucson og München. Med moderne kommunikasjoner og det politiske tøvær som har satt inn de fleste steder er det snart intet land som ikke blir hjem søkt av disse moderne gullgravere og lykkejegere.

Beryll "smaragd"
Nigeria

Mange mineralentusiaster hadde og-så i år vendt sine øyne østover med forventning om stadig bedre mineralstuffer fra de tidligere så lukkede øst-europeiske stater. Men mye av det mest estetiske materiale har tydeligvis allerede vært på markedet og årets utbud var skuffende. Prisnivået er også i ferd med å bli høyt spesielt for stuffer av middels og dårlig kvalitet.

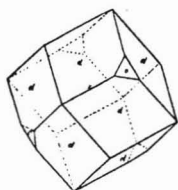
Pene mineraler fra pegmatittene i Afghanistan og Pakistan er fortsatt rikelig tilstede. I år viste også prisene en nedadgående tendens for rubiner i matrix fra Jegdalek. Pegmatittmineraler som akvamarin, topas og turmalin holder seg godt i pris. Sjeldne mine-

raler og overraskelser fra dette området kommer særlig fra fosfatpegmatittene. Andreas Weerth forneker ikke sin bakgrunn som salgssjef hos Mercedes – han bruker nå all sin tid på kvalitetsmineraler og har øye for de virkelig førsteklasses krystallgruppene. Blant hans nyfunn var et ca. 15x5 cm stor krystall som kan være et nytt Al-holdig fosfat i Whiteitt-gruppen. Blant de ca. 50 nye mineraler som beskrives hvert år er det sjelden å finne tidligere ukjente forbindelser med så store krystaller. Fra Afganistahn kom også en angivelig bare 16 dager "gammel" museumsstoff på ca 50x50 cm med en unik kombinasjon av to nydelige edelsteinsmineraler. En perfekt rosa beryll (morganitt) 6 cm tykk og 15 cm i diameter var vokst opp ved siden av en fiolett spodumen (kunzitt) på 5x10x15 cm. Prisen? US \$ 112.000 viste den turban-kledde Afghaner meg på sin kalkulator – ikke DM – men US\$! NOK 700.000

var i meste laget og selv med utsiktene til en viss rabatt lot jeg anledningen gå fra meg.

Flere viktige funn av mineralet beryll vakte stor interesse. Dyp røde beryllkrystaller opptil 4x1 cm på hvit rhyolittmatrix fra Utah og smaragd/akvamarinrønne enkelt krystaller opptil 4x15 cm fra Jos i Nigeria må nevnes.

De ble solgt som "smaragder" – men det kan diskuteres. Uten å kjenne analysedata for innholdet av krom og vanadium er det vanskelig å si om de kvalifiserer til å benevnes smaragder. Fargen er ikke så dyp grønn som i de beste fra Colombia og Minnesund. Krystallene er helt transparente med skarpe krystallflater og er av samme type som avbildet på forsiden av en av de siste utgaver av "The Mineralogical Record". De beste stuffer av disse edelsteinsmineraler var å se hos Gebr. Henn fra Idar-Oberstein.

Rhodizitt Madagaskar

eksportere råstein, men nå har det tydeligvis også skjedd politiske endringer der. Dyp røde turmaliner opptil 18 kg er funnet like ved den klassiske lokaliteten i Anjanabonoina. DM 10.000-18.000 for de beste enkeltkrystallene på 7x15 cm, mindre krystaller kostet ca. 100 kroner pr. gram. Det var rikelig med de berømte "turmalinskivene" som viser de fantastiske farger og mønstre på grunn av den sonerte krystallvekst. Mineralogisk er det for det meste elbaitt, men enkelte soner er også liddicoatitt. Blant mere uvanlige mineraler var det krystall-

Madagaskar

En av de store overraskelser var ny-funn fra de berømte pegmatittlokaliteter i Madagaskar. I mange år har det vært helt umulig å få lov til å

grupper og enkeltkrystaller av hambergitt. Løse krystaller opptil 4-5 cm og grupper med fargeløse, skarpe og godt terminerte krystaller opptil 1 cm var å se. Enkelte stuffer av det sjeldne beryllium-mineralet rhodizitt i fargeløse til svakt gule dodekaedere ble også tilbudt hos en handler.

Madagaskar har en fascinerende mineralogi som blant annet er beskrevet i det berømte verket av den franske mineralogen A: Lacroix (Mineralogy de Madagascar – Paris 1922-23). Verket er meget etterspurt blant samlere av klassisk mineralogisk litteratur og spesielt bind 2 er meget vanskelig å oppdrive.

De viktigste pegmatittgangene er i området Ankaratra i midtre del av Madagaskar og omfatter berømte funnsteder som: Betafo, Maharitra, Anjanabonoina, Ankazobe, Tsitaizina etc. – alle beliggende i nærheten av byen Antsirabe som også oppgis som funnsted ved mer unøyaktige angivelser. Pegmatittene er til dels kraftig erodert og oftest finnes løse krystaller. Det er mange og store druser med vakre krystaller av turmalin, beryll, kunzitt, manganotantalitt, stibiotantalitt, beta-fitt, hambergitt, rhodizitt etc.

I andre områder av Madagaskar er det funnet krystaller av rubin, safir og spinell med hibonitt og andre uvanlige mineraler som kornrupin og grandidienitt i metamorfe forekomster. De fleste kjenner også til de vakre, store geodene med blå cølestinkrystaller. Vi kan sikkert vente mange nye overraskende funn i årene som kommer.

Sjeldne

Mn-mineraler fra Italia.

I nærheten av Genova er det flere forekomster med spennende Mn-mineraler. Gruver som Mlinello og Gambatesa burde interessere en skandinav på grunn av likhetstrekk med de berømte

svenske manganforekomster i Värmland (Långban, Nordmark, Harstigen mv.) De italienske forekomstene er åpenbart fortsatt gjenstand for aktiv gruvedrift og det beskrives stadig nye mineraler derfra. Flere italienske samlere og handlere hadde interessant materiale derfra. I tillegg til Mn-silikater fører forekomstene en del vanadium som gjenspeiler seg i dens mineralogi. Større krystaller er sjeldne og de peneste stoffene er med orange tinzenittkrystaller (axinitgruppe mineral). Det finnes også vakre druser med små rhodonitt-

krystaller. De fleste sjeldne mineraler er massive, men de kan være fargerike. Av særlig interesse kan nevnes: tephroitt, caryopilitt, parsettensitt, saneroitt, marsturitt, medaitt, tiragal-loitt, gamagaritt og palenzonaitt. For systematikksamlere som har interessert seg for de svenske manganforekomstene i Långbanområdet burde det ha stor interesse å skaffe seg representativt material fra de italienske forekomstene. Det er mange mineralsamlere i Italia og bytemuligheten er gode.